

NYE REGLER FOR SIKRING AV GRAVMINNER
VEILEDER FOR VERN AV GRAVPLASSER

NORSK BERGINDUSTRI

OSLO, 9 NOVEMBER 2018

GRAVPLASSRÅDGIVER ÅSE SKRØVSET

GJELDENE REGLER FOR SIKRING

- Stående gravminner i stein skal festes til fundament i stein med to 15cm lange og 12mm tykke rustfrie bolter
- Krav til fundamentets størrelse
 - Bredder- dobbelt så bred som gravminnets tykkelse
 - Lengde- inntil 10 cm lengre enn gravminnets bredde
 - Dybde- 20 % av gravminnets høyde over bakken (for gravminner med høyde over 60 cm)
 - Ikke synlig over bakken
- **Formålet er å forebygge ulykker**

SIKRING

- Ved anlegg utvidelse og vesentlig endring av gravplass kan det fastsettes særskilte bestemmelser for sikring av gravminner
- Når særlige grunner tilsier det kan gravplassforvaltningen skjerpe eller lempe på kravene i enkeltsaker

SIKRING AV ANDRE GRAVMINNER

- Gravminner skal ikke være til fare for de som ferdes på gravplassen

Åsane, Bergen, Østre og Høybråten, Oslo

SIKRING AV ANDRE GRAVMINNER

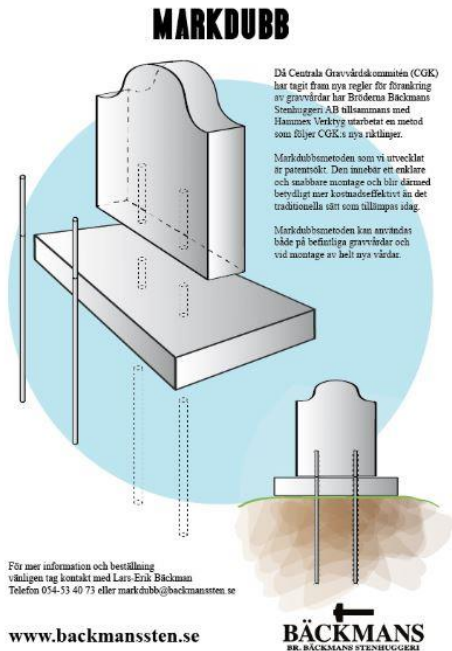
- Hensynet til drift og vedlikehold kan gi føringer for hvordan et gravminne skal sikres

*Gjenskinns gravminne,
Målselv
Gravminne i to deler,
Askvoll*

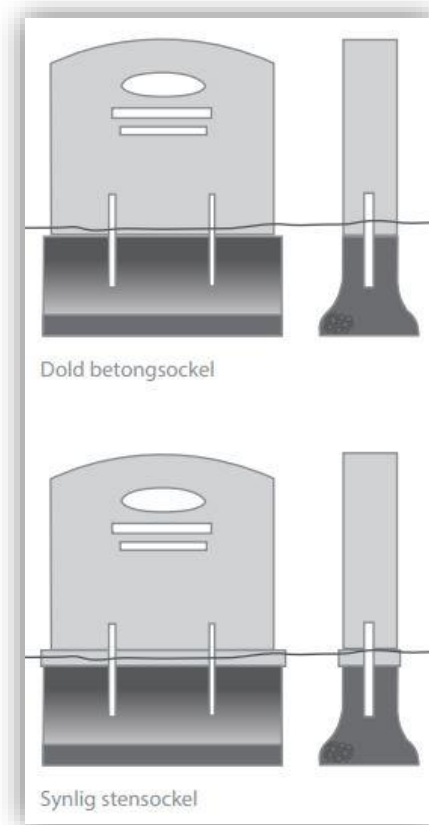
ULIKE SIKRINGSSYSTEMER

- Jordspyd eller jordanker
- Stål eller betong

www.backmanssten.se

Svenske sikringssystemer

SIKRING AV GRAVMINNER I SVERIGE

- Dødsulykke i Bollebygd 2012
- Førte til nye krav om sikring i Sverige
- Gravminner skal tåle et trykk m/m 0,45-0,35kN før de velter

Brott kan ligga bakom dödsolyckan

Publicerad 24 oktober 2011 | Uppdaterad 5 februari 2012

Den första tekniska undersökningen ger inget klart besked om olyckan. Den delen av utredningen fortsätter enligt Lennart Widerfeldt, utredningschef vid Boråspolisens.

RELATERADE LÄNKAR
»Gravsten vält - flicka avled

BORÅS/BOLLEBYGD

Översynen av gravstenar skärps efter olyckan.

St Sigfrid i Borås: "Det är många års stenar som ska fixas" (1:30 min)

Efter den tragiska olyckan i Bollebygd då en åttaårig flicka omkom av en fallande gravsten skärps nu säkerhetskontrollerna på landets kyrkogårdar, bland annat på Sankt Sigfrid i Borås. Där måste nu ett hundratals stenar säkras.

SIKRING AV GRAVMINNER I NORGE

- Flere ulykker i Norge også
- Forskriftsendring 2002
- Krav om sikring omfatter også eksisterende gravminner!
- Spørreundersøkelse 2003. 220 000 gravminner var ikke sikret ihht forskriften!

GODKJENNING

- Gravplassforvaltningen skal godkjenne gravminne og fundament før det settes opp på gravplassen.
- Skjema for godkjenning av gravminner ligger ute på Statens blankettarkiv
- Gravminne skal plasseres på anvist plass med merkepinne plassert i fundamentets bakre midtpunkt.

GODKJENNING- SKJEMA

 KULTURDEPARTEMENTET

Søknad om godkjenning av gravminne

(Jf. forskrift 10. januar 1997 nr. 16 til lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravferdsforskriften) § 25)

Gravplassmyndighet

Kommune/ fellesråd
[]

Grav

Gravplass [] Grav-id (felt, rekke, nummer) []
Navn på den gravlagte [] Dato []

Fester/ ansvarlig for grav

Navn [] Adresse []
Mobil [] E-postadresse []

Produsent

Navn [] Adresse []
Mobil [] E-postadresse []

Montør

Navn [] Adresse []
Mobil [] E-postadresse []

Gravminne

Ev. modell nr. [] Høyde [] Brekke [] Tykkelse [] Vekt []
Materiale [] Overflatebehandling []
Innskrift []
Gravutstyr (pyntegjenstander) []
Ev. fotografi/ dekor/ symboler [] Tegning/ bilde er vedlagt (s 2)

Fundament

Lengde [] Brekke [] Dybde [] Synlig sokkel []
Materiale [] Sikring []

Omrømming av bed/ bedplate

(Fylles bare ut der lokale vedtekter gir tillatelse til bruk av dette.)

Ev. modell nr. [] Lengde (målt fra gravminnets bakkant) [] Brekke [] Dybde []
Materiale [] Tegning/ bilde er vedlagt (s 2)

Kommentar til gravplassforvaltningen
[]

Kjøper er gjort kjent med at gravplassmyndigheten bare har et begrenset ansvar for skader på graver og gravutstyr, jf. gravferdsforskriften § 10. Selger og kjøper er gjort kjent med gravferdslovens forskrifter kapittel III og de lokale vedtektene i kommunen. Gravminnet kan bli tatt bort hvis det ikke er i samsvar med bestemmelsene og beskrivelsen gitt ovenfor. Etter at gravminne er godkjent, vil merkepinne normalt bli plassert i fundamentets bakre midtpunkt innen 14 dager. Vedtak fra gravplassmyndigheten skal begrunnes og kan påklages innen 3 uker. Klage settes fram for gravplassmyndigheten som også kan bistå hvis det er behov for hjelp til utforming av klagen.

Sted og dato [] Signatur (selger/ søker) []
Firma []

Adresse for innsendelse av søknad
[]

Tegning/ bilde

Gravminne
[]

Bedplate
[]

Godkjenning

Søknad er godkjent Søknad er ikke godkjent

Anmerking
[]

Sted og dato []

Signatur []

Forvaltningsorgan
[]

ANSVAR FOR GRAVMINNE

- Eier av gravminnet er ansvarlig for at gravminnet ikke er i forfall, til sjenanse eller til fare for dem som ferdes på gravplassen

Tangen i Drammen

ANSVAR FOR GRAVMINNE

- Gravplassforvaltningen prosedyre
 - **Vurdere** sikkerheten ved godkjenning av alle nye gravminner og ved oppsetting av gravminner
 - **Informere** fester om deres ansvar for gravminnet og plikten til å ivareta sikkerheten
 - **Følge opp** og vurdere sikkerheten for alle gravminnene på gravplassen
 - **Pålegge** festere å sikre gravminner som ikke er tilstrekkelig sikret
 - **Sikre** gravminner som ikke har fester eller en kjent fester

PROSJEKT GRAVMINNESIKRING

- Bakgrunn for prosjektet
 - Kravene til sikring av gravminner oppleves utilstrekkelig
- Hensikt med prosjektet
 - Risikofaktorer fare for velting ved ulike forhold
 - Metoder for hensiktsmessig sikring
 - Faglig grunnlag for forbedringer i forskriftens krav til sikring av gravminner
- Deltakere
 - NMBU
 - Gravplassforeningen
 - Gravplassrådgiveren
 - Fagforbundet, KA, Gravminneleverandørene
- Tidsramme
 - 2015- 2019

PROSJEKT GRAVMINNESIKRING

- Del 1 Spørreundersøkelse fra i KA 2016
 - Fremdeles mange gravminner som ikke er sikret
 - De fleste stiller krav om sikring av gravminner, men bare halvparten har rutiner for å følge opp
- Del 2 Forsøksfelt på Ås 2016-2019
 - Gravminner er montert med ulike sikringssystem
 - Måler forflytning over en periode på tre år
- Del 3 Kartlegge eksisterende forhold
 - Samtale og befaring hos utvalgte forvaltninger
 - Rutiner rundt sikring av gravminner
 - Behov for endringer knyttet til sikring

EKSEMPEL PÅ GRAVMINNER

PROSJEKT GRAVMINNESIKRING

- Tiltak som vurderes:
 - Krav til utsjaktning/ oppbygging under fundament
 - Strengere krav til fundament
 - Strengere krav til bolter
 - Krav til sikringsutstyr

 - Krav til trykkbelastning før gravminne velter

 - Krav til kontroll ved oppsetting av gravminner
- Oppsummerende prosjektrapport 2019
- Eventuell forskriftsendring 2020?

KULTURMINNER PÅ GRAVPLASSEN

Arendal kirkegård

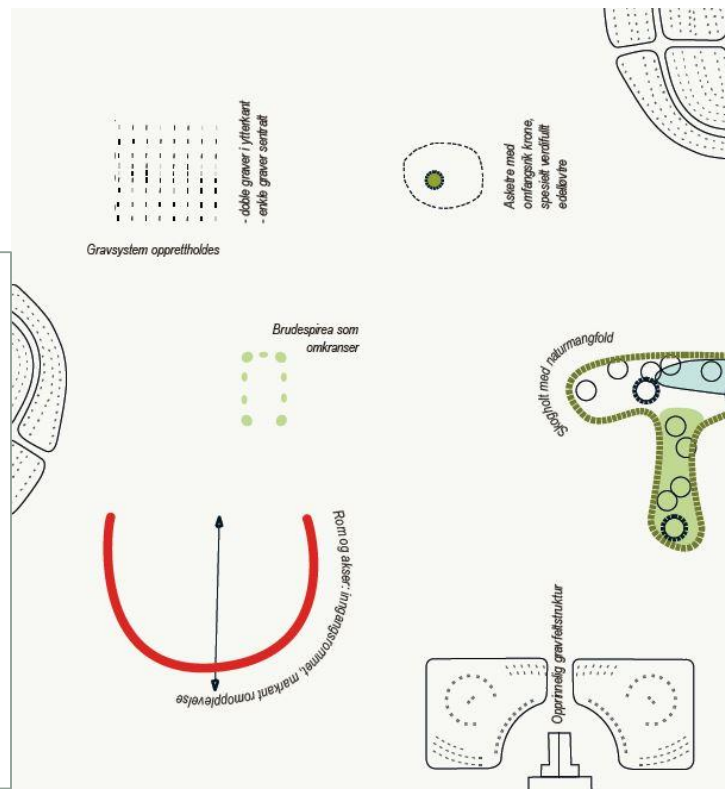
ANSVAR FOR Å TA VARE PÅ KULTURMINNENE

- Automatisk fredete kulturminner
 - Riksantikvaren
- *Verneplan for gravplass*
 - *Områder på gravplassen eller enkeltgraver med gravminner og annet utstyr*
 - *Lokal gravplassmyndighet er ansvarlig*
- *Før gravminner eldre enn 60 år i gravplassens eie flytte eller fjernes skal fylkeskommune eller Sametinget gis anledning til å uttale seg*

VEILEDER FOR VERNEPLAN FOR GRAVPLASS

En verneplan er en oversikt over gravplassens kulturhistoriske verdier og bestemmelser som sikrer at dette ivaretas for ettertiden.

Styringsverktøy for videre forvaltning, drift og vedlikehold av gravplassen.

Verneplan for gravplass Veileder
Gravplassrådgiveren 2018

Bilag i fagbladet Gravplassen 3 - 2018

ARBEIDSGANGEN I VERNEPLANARBEIDET

- Skaffe grunnlagsmateriale
- Innhente historisk kildemateriale
- Sammenstille historisk grunnlag
- Beskrive dagens situasjon
- Verdivurdere kulturminnene
- Utforme verneplanen
- Videreutvikle
 - Drift, vedlikehold og skjøtsel
- Gravplass og gravminner

VERNEVERDIER FOR GRAVMINNER

Sel i Gudbrandsdalen. Klebersteinsgravminner.

GRAVOMRÅDER MED VERNEVERDI

Bragernes kirkegård, Drammen

GRAVMINNER MED VERNEVERDI

Bodin kirkegård, Bodø

GJENBRUK AV GRAVMINNER

Vår Frelses gravlund, Oslo

GJENBRUK AV GRAVMINNER

Arendal kirkegård

GJENBRUK AV RAMMEGRAVER

Bragernes kirkegård, Drammen